

Drs. J.F. te Biesebeek MPM
Procesbegeleider/adviseur BSO BMW-gemeenten
It Merkelân 39, 9244 CE Beetsterzwaag

Zeist, 20 februari 2017

Geachte Mevrouw Te Biesebeek,

Hierbij doe ik u het advies van de KNAG- *Adviescommissie Aardrijkskundige namen in Nederland* toekomen n.a.v. uw verzoek de door de Selectiecommissie Naamgeving Nieuwe Gemeente (met werknaam Hogeland) uitgekozen namen te evalueren. Ik laat eerst, per door de selectiecommissie voorgestelde naam, al het van 'mijn' commissieleden ontvangen commentaar volgen (omdat ik denk dat de aangevoerde argumenten ook bij de besluitvorming van de gemeenteraden een rol kunnen spelen), en zal dat vervolgens samenvatten.

Het Hogeland:

GB: Gebruik van een voorzetsel is in conflict met de toelichting bij vereiste B2: *De nieuwe gemeentenaam is makkelijk te onthouden, uit te spreken en te schrijven en is praktisch in het dagelijks gebruik. (Dus geen verbindingstreepjes of lidwoorden waarvan je niet weet of het al of niet met hoofdletter moet).* Gedeeltelijk in conflict met selectie criterium A2 *De nieuwe gemeentenaam mag niet te veel op een andere gemeentenaam in Nederland lijken (moet uniek zijn):* Bij weglating van het voorzetsel is verwarring mogelijk met de plaatsnaam Hoogezand en de gemeentenaam *Hoogezand-Sappemeer*.

NB: Als tweede Het Hogeland of wat mij betreft nog liever Hogeland

JH: Het Hogeland: de begrenzing van de fysisch-geografische landstreek Hogeland wijkt sterk af van de begrenzing van de nieuwe gemeente. Belangrijke plaatsen als Winsum en Bedum liggen niet in het Hogeland, maar juist in het Lageland. Om die reden lijkt me de naam niet wenselijk. De populariteit van deze naam is wellicht te verklaren doordat men niet meer zozeer de associatie maakt met het fysisch-geografische gebied, maar eerder met een abstracter begrip van hoog, als in 'het hoge noorden', waarbij alles boven de stad Groningen als het 'hoge land' wordt beschouwd. Mocht men daarom toch voor deze naam kiezen, dan heeft het de voorkeur het lidwoord weg te laten.

RE: Afgezien van het overbodige Het: het historische Hoogeland lag duidelijk buiten het gebied van de nieuwe gemeente, namelijk ten oosten daarvan. Er werd in dit verband gewezen op de Schenck-kaart van na 1719, zie blz. 94 en 95 van de Atlas van Kooper. Tegenwoordig wordt Ho(o)geland trouwens door velen in een zeer algemene zin voor alles wat klei is ten noorden van de Stad gebruikt, dus zonder een stabiel beeld van een bepaald (historisch) gebied.

FO: Mijn associatie met Hogeland is die van het hele noorden van de provincie, met zijn grote boerderijen, opstreckende heerden, tarwebouw, en niet alleen met het westen van dit gebied. Ook moet bedacht worden dat naast de eventuele gemeentenaam ook de streeknaam Hogeland in gebruik zal blijven. Bij gebruik van die naam weet men dan niet of het over de streek of over de gemeente gaat. We hebben dat probleem al met de naam Utrechtse Heuvelrug. Bovendien zal er weerstand optreden van de andere gemeenten op het Hogeland tegen deze keuze. Of gaat het om een pre-emptive strike: men wil deze naam omdat anders andere gemeenten hem zullen kiezen? En om tegelijk Ede Staal te claimen? Maar het torentje van Spiek valt er ook niet in.

FH: Is bij veel regionale instanties met deze naam ook nog met de oude spelling in gebruik. Indien gemeentenaam dan wel met moderne spelling, en zonder lidwoord. Als men deze naam zou kiezen,

is er wel risico op verwarring met de streeknaam, die allicht ook in gebruik zal blijven en een groter gebied bestrijkt. Vergelijk gemeente en streek Utrechtse Heuvelrug.

Husingo

GB: De domeinnaam <https://www.husingo.nl> is reeds geclaimd maar nog te koop.

NB: 1. Mijn voorkeur gaat uit naar Husingo. De naam dekt het beste gebied af van de samen te voegen gemeenten.

RE: Husingo heeft duidelijk de beste papieren. Het gebied van de nieuwe gemeente is in grote mate in overeenstemming met dat van het oude Husingo (zie Schenck-kaart p.94/95 in Atlas van Kooper). Terzijde: ook belangrijk binnen de intussen al dan niet beëindigde discussie over de toekomstige plek van het landschap Middag-Humsterland. Persoonlijk vind ik het trouwens ook plezierig dat een moderne gemeentenaam de traditie van de -go-choroniemen in het noorden voortzet.

JH: Husingo: deze naam is in het verleden tweemaal gebruikt. Van oudsher was het een van de kwartieren van de Ommelanden. De begrenzing daarvan viel grotendeels samen met die van de nieuwe gemeente, alleen de voormalige gemeente Middelstum (nu gemeente Loppersum) viel binnen Husingo en buiten de nieuwe gemeente. Maar dat kan nog veranderen, want er zijn in Middelstum wel voorstanders van aansluiting bij de nieuwe gemeente:
<http://www.rtvnoord.nl/nieuws/168904/Middelstum-ziet-niks-in-huwelijk-met-DAL-gemeente> Tussen 1856 en 1994 bestond er een waterschap met de naam Husingo. Dit omvatte ook de huidige gemeente Ten Boer en een deel van de gemeente Loppersum. Hieruit blijkt dat de begrenzing van het begrip Husingo in het verleden al niet heel strak gehanteerd is. Omdat de naam in ieder geval wel op het hele gemeentebied van toepassing is, en de gemeente bijna het gehele historische kwartier Husingo omvat, heeft deze naam mijn voorkeur.

FO: past qua historische grenzen het beste bij het gebied, en is een traditionele Groningse naam.

FH: Eerste voorkeur, gezien de historische naam, die bovendien in de regio nog 'leeft', in relatie tot de mate van dekking van het gebied.

Waddenland

GB: De naam is gedeeltelijk in conflict met selectiecriteria A2: De nieuwe gemeentenaam mag niet te veel op een andere gemeentenaam in Nederland lijken (moet uniek zijn): hij leidt mogelijk tot verwarring met de Friese gemeentenaam Waadhoeke, die wordt vertaald in het Nederlands als Waddenhoek.

NB: Ik kies niet voor de naam: Waddenland. Die vind ik te algemeen. De gehele Waddenstrook loopt van de kop van Noord-Holland tot aan Denemarken. Ook is Waddenland een bestaande naam om het erfgoed van de Prov. Groningen te promoten.

JH: Waddenland: is al een naam die gebruikt wordt in de toeristische sector voor het gebied dat de gemeenten Winsum en De Marne omvat: <https://waddenland.groningen.nl/over-waddenland/waddenland-op-de-kaart> Als gemeentenaam is hij minder geschikt omdat hij niet

specifiek over het gebied van de nieuwe gemeente gaat, maar een veel groter gebied suggereert te omvatten. Het zou bij wijze van spreken ook – en m.i. met meer recht – de naam kunnen zijn van een fusie van de Waddeneilandgemeenten.

RE: Waddenland is niet specifiek genoeg, want ook typisch voor andere gebieden.

FO: ik krijg bij die naam de associatie met een bij vloed onderlopend gebied, en dat kan nooit de bedoeling zijn.

FH: Niet te prefereren want verwarring met nieuwe gemeente Waadhoeke, en de naam roept associaties op met een veel groter gebied dan alleen het gebied van de nieuwe gemeente. Te pretentius dus.

Noorderkroon:

GB: 3^e keus bij de reservenamen. Deze naam is gedeeltelijk in conflict met selectie criterium A2 *De nieuwe gemeentenaam mag niet te veel op een andere gemeentenaam in Nederland lijken (moet uniek zijn)*: er bestaat reeds een Nood-Hollandse gemeentenaam Hollands Kroon. Omdat de naam identiek is aan die van het sterrenbeeld wordt de naam elders ook al gebruikt. Zo is de domeinnaam <https://www.noorderkroon.nl> reeds in gebruik.

NB: Ik kies niet voor Noorderkroon. Dit is een fantasienaam die niets met de historie of anderzijds met het gebied te maken heeft. Verder geldt hetzelfde als voor de ooit ten onrechte gekozen naam Hollands Kroon, welke ik in een radio-interview ooit heb uitgemaakt voor een biermerk

RE: Noorderkroon lijkt me eerder een naam voor een hotel of café.

JH: Noorderkroon is, net als Hollands Kroon, een naam die op een marketingafdeling lijkt te zijn bedacht. Ik zou deze sterk afraden.

FO: Eerlijk gezegd vind ik die naam een beetje aanmatigend. Men mag best ambities hebben, maar dit gaat wel erg ver.

FH: Noorderkroon verwarrend met Hollands Kroon.

Wierdenland:

GB: Eerste keus reservenamen

NB: Ik kies niet voor Wierdenland. Op zich een sympathieke naam vanwege de wierden in het gebied. Er is echter al een gemeente met de naam Wierden en dat kan verwarring geven

JH: Wierdenland heeft, net als Waddenland en Marenland, het nadeel dat het gebied waar wadden, wierden en maren voorkomen een stuk groter is dan de begrenzing van de gemeente. Wierden en maren komen ook voor in Middag-Humsterland (Westerkwartier), en de gemeenten Ten Boer, Loppersum, Appingedam en Delfzijl. Omdat wel het grootste deel van het gebied binnen de gemeente valt, vind ik deze namen minder bezwaarlijk dan Waddenland.

RE: Wierdenland is niet specifiek genoeg, want ook typisch voor andere gebieden.

FO: Twentse gemeente Wierden zal hier niet gelukkig mee zijn.

FH: OK als reservenaam. Weliswaar komen wierden en maren niet exclusief voor op het grondgebied van de nieuwe gemeente, maar het geeft wel goed de sfeer van het gebied weer.

Marenland:

GB: tweede keus reservenamen. De domeinnaam <https://www.marenland.org> is reeds in gebruik.

NB: Als derde [van alle 6 namen] Marenland

JH: Marenland heeft, net als Waddenland en Wierdenland, het nadeel dat het gebied waar wadden, wierden en maren voorkomen een stuk groter is dan de begrenzing van de gemeente. Wierden en maren komen ook voor in Middag-Humsterland (Westerkwartier), en de gemeenten Ten Boer, Loppersum, Appingedam en Delfzijl. Omdat wel het grootste deel van het gebied binnen de gemeente valt, vind ik deze namen minder bezwaarlijk dan Waddenland.

RE: Marenland is niet specifiek genoeg, want ook typisch voor andere gebieden.

FO: Lijkt te veel op de naam Maarn, tot 2006 aparte gemeente, sedertdien deel Utrechtse heuvelrug. Bij orale overdracht weet men niet of het als Maarland of Marenland geschreven wordt.

FH: Als reservenaam OK. Weliswaar komen wierden en maren niet exclusief voor op het grondgebied van de nieuwe gemeente, maar geven wel goed de sfeer van het gebied weer.

Andere namen:

RE: Persoonlijk zie ik ook nog de mogelijkheid van een geconstrueerde gebiedsnaam als nieuwe gemeentenaam, namelijk met het in Groningen niet onbekende gebiedsnaamelement *-ampt/-ambt*. Twee van de 5 onderdelen van Hunsingo hadden bv. zo'n naam (Halve Ampt en Oosterampt). De gemeentenaam **Noorderambt* zou mooi corresponderen met die van het aangrenzende Westerkwartier.

	NB	GB	RE	FH	JH	FO	AQ	AV
Hogeland	Komt op 2e plaats, maar dan zonder lidwoord	Verwarrend, lijkt teveel op Hoogezand	Matcht niet met gebied	Risico op verwarring met streeknaam	Niet wenselijk maar in elk geval zonder lidwoord	Verwarrend, matcht niet		
Hunsingo	Eerste plaats	Eerste plaats	Goede match	Eerste voorkeur	voorkeur	Eerste plaats	Eerste plaats	
Waddenland	Nee, te algemeen	Verwarring met Waddenhoek	Niet specifiek genoeg	Te pretentius	Nee, te algemeen	Nee, te algemeen		
Noorderkroon	Nee, lijkt op biermerk	3 ^e keus bij reservenamen	cafénaam	Lijkt teveel op Holl.Kroon	Nee op marketing-afdeling bedacht	Nee te algemeen		
Wierdenland	Verwarrend (Wierden)	1 ^e keus bij reservenamen, dus 2 ^e plaats	Niet specifiek genoeg	Als reservenaam ex aequo	Nee, te algemeen, maar beter dan Waddenland	nee		

Marenland	3 ^e keus van alle namen	2 ^e keus bij reservenamen, dus 3 ^e plaats	Niet specifiek genoeg	Als reservenaam ex aequo	Nee, te algemeen maar beter dan Waddenland	Nee, lijkt op Maarn		
------------------	------------------------------------	---	-----------------------	--------------------------	--	---------------------	--	--

Er blijkt een overweldigende/unanieme voorkeur te zijn voor de naam Hunsingo, omdat de naam het gebied zo goed dekt en omdat zo een traditionele Groningse naam behouden blijft. Voor de tweede plaats gaat het tussen Hogeland en Wierdenland gelijk op, maar dat beeld is wat vertekend omdat sommigen hiervoor naar de zes namen keken en anderen alleen naar de eerste drie. Marenland komt op de vierde plaats en Waddenland op de een-na-laatste. De naam Noorderkroon wordt unaniem een slechte keuze gevonden. Mocht toch voor Hogeland (dus in moderne spelling, mensen schrijven het zoals ze het horen) worden gekozen, dan in elk geval zonder lidwoord: niemand weet ooit of dat dan wel of niet met hoofdletter moet.

Namens de KNAG-Adviescommissie aardrijkskundige namen in Nederland,

Met vriendelijke groet,

Ferjan Ormeling
Voorzitter AaniN